

כאבות לפרים לפי תכנית טיפוח אחת. תנאים מיוחדים אלה עושים את יצירת תת־הקבוצות למיותרת כשהאוכלוסיה היא אחת, כפי שכותב Dempfle. השימוש במודל סטטיסטי מסובך, שבמקום התנאים והנתונים הידועים הקיימים אצלנו משתמש בהערכות סטטיסטיות מתוחכמות הלקוחות מתנאי ארה"ב, אינו מבטיח אצלנו התקדמות גנטית יותר מהירה מאליה.

שיטת בלטסוויל לא יהיה שונה בהרבה מאשר בשיטה הישנה שלנו, מה שלא יהיה כך בשיטת המולטי־טרייט.

בבחירת השיטה יש להתחשב בזה, שעדר הבקר בארץ מאד אחיד מבחינה טיפוחית לעומת העדרים הלאומיים בכל יתר ארצות העולם. אצלנו כבר 30 שנה אנו עובדים ב־100% הזרעה מלאכותית עם מעט פרים נבחנים משני מכוני הזרעה בלבד, שעובדים עם אותם הפרים

מבחני מהירות הגדילה

דן קלי, "השרות"

תאריך לידה, שם האב ומספרו, תאריך קבלתו לבית המטבחים ונתונים שנאספו עם השחיטה, כגון משקל חי, משקל הטבחה (מכאן אחוז תפוקה) וסיווג הבשר.

בעבר, שם אב העגל ומספרו לא הוכנסו לקובץ הנתונים שנאספו בבית המטבחים. לאחר פנייתנו זכינו מיד לשיתוף פעולה מהנהלת "מרבק" ומ"דערום". לפי בקשת ספר העדר, מרבית המשקים החלו לרשום פרט זה באופן סדיר. ביצענו עבודה נסיונית של איסוף החומר מ"מרבק" בצורת דו"ח קבלת בקר. להלן מובאת דוגמא לדו"ח קבלת בקר. החומר הנ"ל מועבר על גבי סרטים מגנטיים ליחידת ההשבחה במכון וולקני בו מבוצע מבחן הצאצאים.

בשנות ה־60 וה־70 ביצענו מבחני מהירות גדילה לפרים. המבחנים נעשו על פי שקילות חודשיות או שנתיות שבוצעו במשקים והחומר הועבר למשרד החקלאות בו בוצע המבחן. עם ירידת הריווחיות בשלוחת גידול העגלים ורצון המשקים להועיד מקומות אלה לגידול נוסף של נקבות, נפסקה זרימת החומר ששימש למבחן צאצאים זה ולכן, גם לא בוצעו מבחני גדילה ומידע זה חסר לנו.

עם התארגנות השחיטה בבתי המטבחים של "מרבק" ו"צפונית" יזמנו קבלת כל המידע המקצועי על העגלים הנשחטים בבתי המטבחים. המידע נאסף מתעודת הזיהוי הממשלתית של העגל וכולל: שם המגדל,

טבלה 1. מבחן צאצאים, מהירות גדילה של עגלים

הפר	בנים מספר	משקל חי ק"ג	משקל טבחה ק"ג	תפוקה %	מבחן מהירות גדילה ב־365 יום הפרש חזוי (ק"ג)	
					משקל חי	טבחה
יניב 651	296	445	241	54.1	+15.1	+9.0
פידיון 730	148	423	230	54.0	- 5.8	-1.8
פרחח 783	506	427	229	53.3	+ 5.3	+0.3
חיוור 813	113	438	240	54.7	+12.2	+9.9
גיוס 829	611	425	230	53.7	+ 0.1	-0.1
	3261	427	231	53.9	-	-

במבחן זה אנו רואים הפרש בין הפר הגבוה "יניב" (15 + ק"ג) ובין הפר הנמוך "פידיון" (6 - ק"ג). הפרש זה מתבטא ב־21 ק"ג וערכו כ־60-\$, לפי 2.80 \$/ק"ג.

נראה בבירור, שלמרות שבני "יניב" במשקל חי גבוה יותר מאשר בני "חיוור", לאחר שקילת הטבחה ההפרשים מצטמצמים מאד בגלל אחוז התפוקה השונה. גם המחיר המתקבל משתנה בהתאם לסיווג הבשר.

בימים אלה שההכנסה לרפת משלוחת החלב מוכתבת על ידי מדיניות המכסות וייצור חלב חריג מעל המכסות אינו רווחי, מידע מהימן על

מהירות הגדילה מאפשר הכנסה נוספת משלוחת ייצור הבשר ברפת.

לאחרונה נפגשנו עם אנשי "צפונית" והובטח לנו שגם המערכת שלהם תענה לפנייתנו ותספק לנו את המידע המבוקש, וכך יתאפשר כיסוי במבחני מהירות גדילה של כל הבקר במשקי הביקורת. אני מקוה שנרחיב מבחן גדילה זה גם לפרות ועגלות. אנו פונים לכל המשקים לרשום בכל תעודת זהות הן של עגלים והן של עגלות ופרות את **שם האב ומספרו**, נתונים שיאפשרו לנו לקבל חומר מסודר ובעל ערך מבתי המטבחים.

טבלה 2. אומדני תורשתיות (באלכסון), מתאמים פנוטיפיים¹ (מעל לאלכסון) וגנטיים² (מתחת לאלכסון)

יעילות	ערך בשר	תוספת בשר יומית	קצב גידול יומי	% תפוקה	משקל תפוקה	משקל ברוטו	
.75	.62	.91	.67	.15	.93	.14	משקל ברוטו
.93	.99	.67	.58	.22	.21	.96	משקל תפוקה
.52	.25	.15	.22	.17	.70	.43 ⁺	% תפוקה
.44	.58	.93	.21	.00	.52	.62	קצב גידול יומי
.65	.68	.25	.94	35 [#]	.71	.71	תוספת בשר יומית
.95	.21	.71	.49 ⁺	.76	.99	.91	ערך בשר
.26	.99	.64	.39 [#]	.86	.96	.82	יעילות
-.28	-.22	-.20	-.01	-.31	-.14	.16	חמ"מ ³

P<.05
+ P<.01
3 P<.0001 בלי סימן

¹ 1475 עגלים
² 33 אבות, 22 עדרים
³ 13 אבות, לא מובהק סטטיסטית

מניתוח אומדני התורשה נראית בברור **חשיבותו של המבחן לגדילה הנעשה לאחר השחיטה**, שקילת הטבחה וסיווג הבשר. התורשתיות של משקל חי רק 0.14, של משקל הטבחה 0.21, ושל אחוז התפוקה 0.17. שיתוף פעולה הדוק בין החקלאים הרושמים את הפרטים הנדרשים, בתי המטבחים השוחטים, שוקלים ומרכיזים את הנתונים והיחידה להשבחה במכון וולקני המעבדת את החומר ומבצעת את המבחנים הגנטיים – שיתוף פעולה זה מבטיח ביצוע שוטף ואמין של מבחני מהירות הגדילה.

[illegible]

**מלחנית
גרורי מלח לליקוק**